

Mishnah Bekhorot, chapter 6

משנה בכורות פרק ו

(1) For which defects may the firstborn be slaughtered [and eaten]? If its ear was injured in the cartilage, but not its skin [i.e., if only the skin is injured, this does not disqualify the animal]; if [the ear is] split, even though nothing is missing; if it is perforated [with a hole as large] as a *karshinah* [a type of bean]; or if it [the ear] became dry. What is the meaning of “dry”? Any instance in which it is pierced but does

א על אלו מומין שוחטין את הבכור, נפגמה אָזְנוֹ מִן הַסְּחוּס, אֲבָל לֹא מִן הָעוֹר, נִסְדָּקָה אֶף עַל פִּי שִׁלָּא חֲסָרָה, נִקְבָה מְלֵא כְרִשִּׁינָה, אוֹ שִׁיבְשָה. אִיזוֹ הִיא יִבְשָה, כֹּל שֶׁתִּנְקַב וְאִינָהּ מוֹצִיָּאָה טַפַּת דָּם. רַבִּי יוֹסִי בֶן מִשְׁלֵם אוֹמֵר, יִבְשָה, שֶׁתֵּהָא נִפְרַכְתָּ: ב רִיס שֶׁל עֵין שֶׁנִּקְב, שֶׁנִּפְגַּם, שֶׁנִּסְדָּק, הָרִי בְעֵינָיו דֶּק, תִּבְלִיל, חֲלוֹזֵן נַחֵשׁ, וְעֵנֵב. וְאִיזוֹהוּ תִבְלִיל, לְבָן הַפּוֹסֵק בְּסִירָא וְנִכְנַס בְּשָׁחור. בְּשָׁחור וְנִכְנַס בְּלָבָן, אִינוֹ מוֹם, שֶׁאֵין מוֹמִים בְּלָבָן: ג חוֹרֵד וְהַמִּים

not bleed. Rabbi Yose ben Meshulam says: Dry [means] that it crumbles.

(2) If the eyelid is perforated, defective, or slit; or if his eyes have a cataract, a *tevalul*, a snail or snake-shaped growth, or a grape-shaped growth. And what is *tevalul*? The white of the eye encroaching on the black [of the pupil]. But if the black encroaches on the white, this is not regarded as a defect, for there are no defects in the white [of the eye].

(3) A constant *havarvar* [white spots] and water [in the eye]. What is “constant

רבנו עובדיה מברטנורא

א על אלו מומין. נפגמה. אין פגימה בלא חסרון. אבל סדק משמע נמי בלא חסרון. ושיעור פגימה כדי שתחגור בה צפורן: הסחוס. תנן האוזן שקורין טנרוס בלעז: אבל לא מן העור. דעור הדר בריא ולא הוא מומא. והאי עור היינו אליה רכה של אוזן: נקבה מלוא כרשינה. שיש בחלל הנקב שיעור גרגיר של כרשינה. בין שהנקב ארוך בין עגול, אם יש בכלו כדי להצטרף בחללו כשיעור גרגיר של כרשינה, הרי זה מום: שתהא נפרכת. נעשית פירוכים ופתיתים בשממשמשים בה. ואין הלכה כר' יוסי. וכל הני מומין דחשיב במתניתין ששוחטין עליהן את הבכור ילפינן מקראי, דכתיב (דברים טו) וכי ידיה בו מום, כלל. פסח או עור, פרט. כל מום רע, חזר וכלל. כלל ופרט וכלל, אי אתה דן אלא כעין הפרט. מה הפרט מפורש מומין שבגלוי ואינו חוזר, אף כל מומין שבגלוי ואינו חוזר: ב ריס של עין. עפעף של עין: הרי בעיניו. כלומר הרי שיש בעיניו: דק. טיל"א בלעז: חלזון נחש. היינו חלזון היינו נחש. וקורוהו נחש שעשוי מנומר כנחש. והוא בשר נוסף הנמשך וחופה קצת מן השחור שבעין. וקורין לו בערבי טפ"א כמו שקורין לצפורן טפרא. לפי שהוא חופה את העין בדרך שהצפורן חופה בשר האצבע: ועינב. שיש בעינו כגרגיר של ענב: לבן הפוסק בסירא. סירא היינו שורה שבעין שביב השחור שמשם מראית העין באה. ואם חוט לבן יוצא מן הלבן שבעין ופוסק אותה שורה ונכנס בשחור, הוי מום: שחור ונכנס בלבן. אם חוט אחד שחור יוצא מן השחור שבעין ופוסק בסירא ונכנס בלבן: אינו מום. שאין מומין בלבן דלאו עין הוא אלא שומן העין: ג חורוד. כמין טפין

havarvar?” Whatever remains for eighty days. Rabbi Hanina ben Antignos says: They [must] examine it three times during eighty days [to verify that they are constant]. And what is “constant water [in the eye]?” If it ate [as a cure] fresh [fodder] and dry [from a field supplied] by rainwater, [or if it ate] fresh and dry

[fodder] of an irrigated [field, it is a permanent defect, if not cured]. But if it ate dry [fodder, first] and afterwards ate fresh [fodder, although it was not cured,] this is not [considered] a defect until it eats dry [fodder] after the fresh [and if the animal is not cured, only then, is it a defect].

(4) If its [i.e., the firstborn's] nose is pierced, damaged, or split; or its lip pierced, damaged, or split; if its incisors are broken off or level [to the gum]; or the

רבנו עובדיה מברטנורא

לכנות בעין. תרגום לבן, חירור: **המים**. היורדים אל העין ומונעים הראות: **הקבועים**. אתרווייהו קאי, אחורוד והמים: **בודקין אותו שלשה פעמים בתוך שמונים יום**. בכל עשרים ושבעה יום שהוא שליש הזמן של שמונים יום בקירוב, בודקים אותו אם הלך החורוד. ואם הלך, אע"פ שחזר, מונין לו שמונים מיום שחזר. ואין החורוד קבוע עד שיעמוד שמונים יום. ואם לא בדקוהו בתוך שמונים יום, אע"פ שנמצא החורוד שם ביום שמונים לא הוי מום, דשמא בינתים הלך וחזר. והלכה כר' חנינא בן אנטיגנוס: **אלו הן המים הקבועים**. כלומר במאי ידעינן אי קבועים או עוברים: **אבל לח ויבש של גשמים**. אם האכילוהו לרפואה תבן וחציר שקורין פינינו בלע"ז: **לח**. הגדל באדר וחצי ניסן: **ויבש**. שגדל באלול וחצי תשרי: **של גשמים**. היינו שגדל בשדה בית הבעל ומתניתין חסורי מחסרא והכי קתני, אבל לח ויבש של גשמים, הרי זה מום. של בית השלחין, אינו מום. ודגשמים נמי, אבל יבש ואחר כך אבל לח אינו מום, עד שיאכל יבש אחר הלח: **של בית השלחין**. ארץ הצריכה להשקות לא הוי רפואה ולא בדקינן ביה: **אכל יבש ואחר כך לח**. לרפואה, אין זו רפואתו, ואע"פ שלא נתרפא בכך אינו מום: **עד שיאכל יבש אחר הלח**. זו היא דרך רפואתו, תבן וחציר הגדל באדר וחצי ניסן מאבילין אותו באדר וחצי ניסן, ותבן וחציר הגדל באלול וחצי תשרי מאבילין אותו באלול וחצי תשרי, דלא שחטינן ליה עד שיעברו עליו כל ימי הקיץ ויבדוק בשניהם. ואם לא נתרפא הוי מום. וצריך שיאכל מהם לא פחות מכגורגרת בכל סעודה וסעודה כל שלשה חדשים בתחילת הסעודה ולאחר ששתה, ולא יהיה כפות בשעה שאוכל העשבים הללו לרפואה, ולא יהיה יחידי אלא עם חבריו, בשדה ולא בתוך העיר. ואם שלמו כל התנאים הללו ולא נתרפא הוי מום ושוחטין עליו: **ד חוטמו שניקב וכו'**. והוא שניקבו מחיצות החיצונות של חוטם, שהנקב נראה מבחוץ. אבל אם אינו נראה אלא מבפנים כגון שניקבה מחיצה החולקת את החוטם, אינו מום, סתת הוא, ואנן ילפינן מכלל ופרט וכלל דמומין שבגלוי בעינין: **שנפגם**. יש בו חסרון: **שנסדק**. ואין בו חסרון. ושיעור

molars were removed [each of these is a defect]. Rabbi Hanina ben Antigonus says: They do not examine behind the molars, nor the molars [themselves].

(5) If the bag [containing the membrum] is damaged, or the genitals of a female in the case of sacrificial offerings [since the law of the first-born does not apply to a female]; if the tail is mutilated from the bone, but not from [between] the joints [i.e.,

if the tail is mutilated from between the joints, this is not considered a permanent defect], or the top end of the tail uncovers [or splits] the bone [i.e., the flesh is missing from the tip of the tail, or, according to a another interpretation, the backbone where the tail begins, is split] or if there is a finger's breadth of flesh between one joint and another [in the tail, these are defects].

(6) If it doesn't have [two] testicles [separated into two sacs], or has only one testicle [even if it has two sacs, this is a defect]. Rabbi Yishmael says: If it has two sacs, it has two testicles; if it has only one sac, it is as if has only one testicle

רבנו עובדיה מברטנורא

פגימה, כדי שתחגור בה צפורן: שפתו. שורה חיצונה של שפה, כלומר חודה החיצון: חטיו החיצונות. השינים שבאמצע הפה: שנפגמו. נחסרו: נגממו. נימוקו ולא נשאר מהם אלא רושם מועט ואינן בולטות כמו שרגילין להיות: והפנימיות. שינים הגדולות שקורין משילא"ש שנעקרו לגמרי. אבל נפגמו ונגממו לא היו מום: אין בודקין מן המתאימות ולפנים. שינים הגדולות שאחת נראית כשתים ועשויות כתאומות, משם ולפנים אינו נחשב מום מפני שהוא סתר. והן עצמן שנעקרו לא היו מום. ואין הלכה כרבי חנינא בן אנטיגנוס: ה הזובן. הנתיק שהגיד של הבהמה חבוי בו, כשנפגם הוא מום דלא הדר בריא. אבל ניטל לא היו מום, דחזור לאיתנו: עריה של נקבה. בית העררה הבולט לחוץ ונראה על שאר שטח הגוף: במוקדשים. בשאר קדשים שיש בהן נקבה כגון שלמים. דאילו בבכור ליכא נקבה: אבל לא מן הפרק. דנפגם בין הפרקים מעלה ארוכה כשלא נחתך כל הזוב: או שהיה ראש הזוב מפציל עצם. הזוב התלוי למטה נקלף העור ובשר ונשאר העצם מגולה, שוב אין מעלה ארוכה, הואיל ובראש הזוב הוא: מפציל. כמו אשר פצל (בראשית ל). פירוש אחר, שנחלק הזוב בקצהו לשתי זנבות ובכל אחת משתיהן עצם: בין חוליא לחוליא מלוא אצבע. שחוליות של זנב רחוקות זו מזו מלא אצבע, דהיינו רחב גודל: ו אין לו ביצים או אין לו אלא ביצה אחת. מתניתין חסורי מחסרא והכי קתני, אין לו שתי ביצים בשני כסיין אלא בכיס אחד, אי נמי שני כסיין וביצה אחת, הרי זה מום: רבי ישמעאל אומר אם יש לו שני כסיים. אסיפא פליג דקאמר תנא קמא אם אין לו אלא ביצה אחת ושני כסיין היו מום, לא היא, דכל שיש לו שני כסיין בידוע שיש לו

[and in this case only, is a defect]. Rabbi Akiva says: He sits [the firstborn] on its posterior and squeezes [rubs the sac and the loins]; if there is a testicle there, it will eventually come out. It once happened that a person squeezed and it did not come out; it [the animal] was slaughtered, and it [the testicle] was found attached to the loins — Rabbi Akiva permitted [the firstborn to be eaten, since he considered it a defect], while Rabbi Yohanan ben Nuri prohibited.

(7) If it [the firstborn] has five legs, or

it has only three [legs, i.e., it has an extra leg, or is missing a leg on its front side, however, if it has an extra leg or is missing a leg on its hind part this would be considered a mortal defect and would be a *tereifah*], or its legs have rounded hooves like a donkey's [i.e., uncloven], or is a *shahul*, or is a *kasul* [this is a defect]. What is a *shahul*? Its hip is dislocated. And [what is a] *kasul*? One of its hips is higher [than the other].

(8) If the bone of its hand [forefoot] is broken, or the bone of its [hind] foot, even though this is not noticeable [while standing still, this is a defect]. These defects were listed by Ila [a scholar] in Yavneh, and the Sages agreed with him. He added three more, and they said to him, “We have not heard of these!” [These are:] Its eye is round like a man's; its mouth resembles that of a pig; or most of

רבנו עובדיה מברטנורא

שתי ביצים. אבל ארישא מודה דכי אין לו אלא כיס אחד כמי שאין לו אלא ביצה אחת דמי: רבי עקיבא אומר. בידוע לא אמרין, אלא מושיבו על עכוו גרסינן ודוגמתו בפרק ביצד מעברין (דף נד) אכחו תנן או עכוו תנן. על עכוו, על עגבתו אחת מושיבין את הבכור שאין לו אלא ביצה אחת בשני כיסין: וממעך. וממשמש בכיס ובכסלים: אם יש שם ביצה אחת סופה לצאת. ואם אינה יוצאה הוי מום: והתיר ר' עקיבא. דהוי מום הואיל ולא מצאה במקומה כשמייעך ומשמש. וכן הלכה: ז בעל חמש רגלים או שלש. הא דחשבינן ליה בעל מום ולא טריפה, הני מילי כשיתר או חסר בידיו דהיינו אותם של צד הראש. אבל חסר רגל או יתר רגל מרגליו האחרונים, הוי טריפה ואסור באכילה: קלוטות. עגולות. ואפילו הן סדוקות הוי מום, דפרסות בהמה טהורה אינן עגולות: שחול. שנשמטה ירכו. תרגום משתיהו ושמות בן שחלתיה: כסול. דרך הבהמה שהירך מחוברת לאליה סמוך לכסלים, ולא למעלה מן הכסלים, וזו הירך על גבי הכסל: ח אע"פ שאינו ניכר. כשהוא עומד שאין השבר נראה, אבל ניכר כשהוא מהלך שהוא צולע. דאי אינו ניכר כלל לא הוי מום:

the front part of its tongue is removed. A Court following them however ruled, these are defects.

(9) It once happened that the lower jaw was larger than the upper one, and Rabban Shimon ben Gamliel sent [a query] to the Sages. They said: This is a defect. Regarding a kid with a double ear, [i.e., an ear within an ear] the Sages said, when this is one bone [i.e., it has one ear lobe folded over into the inner ear], it is a defect, but if it is not a single bone [i.e., it has two ear lobes], it is not a defect. Rabbi Hananya ben Gamliel says: If the tail of a kid resembles that of a pig [i.e., the tail is curled], and if it [a lamb] does not have three vertebrae [or a kid two vertebrae], this is a defect.

(10) Rabbi Hanina ben Antignos says: If [a firstborn] has a wart in its eye [with hair], or the bone of its hand [forefoot] was damaged [in a visible fashion], or the bone of its [hind] foot, or the bone in its mouth [to which the teeth are

רבנו עובדיה מברטנורא

מומין אלו. נשבר עצם ידו ועצם רגלו שהזכרו למעלה: אילא. שם חכם: עגול כשל אדם. דלאו היינו אורחא שיהא גלגל עין הבהמה עגול כשל אדם: רוב המדרב. היינו אותו קצת הלשון שאינו מודבק למלקוחיו: ובית דין של אחריהן אמרו הרי אלו מומין. וכן הלכה: ט מעשה שהלחי התחתון. משום דתנן לעיל דפיו דומה לחזיר פליגי רבנן עליה דאילא, קמשמע לן השתא דלא פליגי רבנן עליה אלא בשפתו העליונה עודפת על התחתונה, אבל שפתו התחתונה עודפת על העליונה מודים רבנן דהוי מום. ומעשה נמי שהלחי התחתון עודף על העליון ואמרו חכמים הרי זה מום. והני מילי כשעצם הלחי התחתון עודף על העליון או הוי מום אפילו בבהמה. אבל אין בה עצם אלא שפתו התחתונה ארוכה ומקבלת את העליונה, הוי מום באדם אבל לא בבהמה: אוון הגדי שהיתה כפולה. שיש לו שתי אונים מצד אחד אוון בתוך אוון: בזמן שהיא עצם אחד. שאין לה אלא תנוך אחד, שנכפל תנוך העליון לתוכו ונתחבר למטה, הוי מום: ואם אינה עצם אחד. שהתנוכים מובדלים למעלה: אינו מום. וטעמא לא אתפרש ומכל מקום לא דמי לבעל חמש רגלים, דאוון בתוך אוון אינו נראה כל כך: שהיא דומה לשל חזיר. עגולה כזנב החזיר ואע"פ שאינה דקה כמותה: שלש חוליות. דוקא בזנב של טלה הוא דבעינן שלש חוליות. אבל זנב של גדי, חוליא אחת בלבד מום. שתיים אינו מום. וכן הלכה: י יבלת. פורו"ש בלע"ז. ואפילו היא בלובן שבעין, ויש בה שער הרי זה מום: ושנפגם עצם ידו. שניכר המום. ולעיל איירי בשנשבר: ושנפסק עצמו שבפיו. שהשינים קבועות בו. ולמעלה מן החוטין קא מיירי. דאי חוטינן גופייהו דהיינו השינים עצמן שבאמצע הפה, הא תנן לעיל דאפילו

connected] separated, or one of its eyes is large and one small, one ear is large and one small — in appearance, but not merely in measure [these are defects]. Rabbi Yehudah says: If one of its testicles is as large as two of the other [this is a defect], but the Sages did not agree with him.

(11) If the tail of the calf does not reach the joint [i.e., the joint which connects the thigh and the leg, this is a defect] — the Sages said, This is the

usual way of calves [i.e., for the tail to reach the joint, therefore less than this is a defect], afterwards as they grow, they [the tails] stretch [and this is not considered as actual growth of the tail]. To which joint did they refer? Rabbi Hanina ben Antigonus says: To the joint in the middle of the thigh. For these defects they may slaughter the firstborn, and consecrated animals are rendered unfit [for the altar] and are redeemed because of them.

(12) These are [the defects] for which they [the firstborn] may not be slaughtered, either in the Temple [for a sacrifice] or outside the Temple [for its meat]: A non-constant *havarvar* [white spots] on the cornea and water [dripping from the

רבנו עובדיה מברטנורא

נפגמו או נגממו הוי מום: **עינו אחת גדולה.** כשל עגל: **ואחת קטנה.** כשל אווז: **במראה.** שנראה לכל שזו גדולה מזו: **אבל לא במדה.** שאם אינו ניכר אלא במדה, אינו מום: **ולא הודו לו חכמים.** לרבי יהודה. והלכה כחכמים: **יא לערקוב.** לקשר העליון שהוא מקום חבור הירך עם השוק. וכנגדו בגמל ניכר שיש לו כנגד ארכובה עליונה זו עצם בולט לחוץ: **כל מרבית העגלים כן.** כל תרבות עגלים ומנהגן שיהא זנבן מגיע לערקוב והלכך בציר מהכי הוי מומאן וכשהן גדילות נמתחות עד למטה: **שבאמצע הירך.** הוא הקפיץ העליון שפירשתי דכנגדו בגמל ניכר: **על אלו מומין שוחטין את הבכור.** אע"ג דנתן בריש פרקין על אלו מומין שוחטים את הבכור הדר תנייה הכא, משום דנתן שלשה הוסיף וכו' ואמרו לו לא שמענו את אלו, הדר וכללינהו לומר שאף על אלו מומין שוחטים: **יב לא במקדש.** לפי שאינן ראויין, שאין מקריבין במקדש אלא מן המוכרח: **ולא במדינה.** שאינן מומין קבועים להפקיע קדושתן. אלא מניחין אותן עד שיפול בהן מום אחר קבוע ויהיו נשחטים עליו: **גרב.** מין שחין לח מבחוץ ומבפנים. וגרב האמור בתורה דהוי מום, הוא שחין יבש: **יבלת.** בלובן העין ואין בה שער. ולעיל דחשיב לה במומין ששוחטין עליו, מיירי דיש בה שער: **ובעל חזוית.** תרי גווני חזוית הוו, חזוית המצרית היא ילפת הכתובה בתורה, שהוא לח מבחוץ ויבש מבפנים והוי מומא דלא

eye]; if its molars have been damaged, but were not removed; and the [animal] with a *garav* [moist wart], or a wart [on the eye without any hair], or a [curable] scab, or is old, or emits a bad smell, or a transgression was committed with it, or it killed a person, known to us on the testimony of [only] one witness, or [the testimony of] the

שְׂאִינָם קְבוּעִין, וְחֻטְיוֹ הַפְּנִימִיּוֹת שֶׁנִּפְגְּמוּ, (אֶבֶל לֹא) שֶׁנֶּעְקְרוּ, וּבַעַל גָּרָב, וּבַעַל יִבְלַת, וּבַעַל חֲזוּיָה, וְזָקֵן, וְחוֹלָה, וּמְזוּהָם, וְשֶׁנֶּעְבְּדָה בּוֹ עֵבֶרָה, וְשֶׁהִמִּית אֶת הָאָדָם (עַל פִּי עֵד אֶחָד אוֹ עַל פִּי הַבְּעָלִים), וְשֶׁמָטוּם, וְאַנְדְרוּגִינוֹס, לֹא בַמִּקְדָּשׁ וְלֹא בַמְדִינָה. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אָמַר, אֵין מוֹם גְּדוֹל מְזוּהָ. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, אֵינוֹ בְּכוֹר, אֶלָּא נִגְזָז וְנֶעְבֵּד:

owner. And the animal of indeterminate gender or the androgynous [may not be slaughtered], neither in the Temple nor outside the Temple [these are not definite defects, however, they are not brought to the Temple, since they are not considered prime animals, and they are not slaughtered to be eaten, because the defects are not definite, and only definite defects disqualify a firstborn from the altar]. Rabbi Yishmael says: There is no greater defect than this [of an androgynous]. But the Sages say, [It is regarded as a distinct species and therefore] it is not [regarded as possessing the sanctity of] a firstborn, rather it may be shorn and worked.

רבנו עובדיה מברטנורא

הדר בריא, דאמר מר, למא נקרא שמה ילפת, שמלפפת והולכת עד יום המיתה. וחזוית השנויה כאן היא מין שחין שיש לה רפואה: ומזוהם. שיוצא ממנו ריח רע: ושנעבדה בו עבירה. שרבע את האשה או שהמית את האדם על פי עד אחד, שאין לו אלא עד אחד לא ברביעה ולא בנגיחה: או על פי עצמו. שאין שם עד, אלא הבעלים אמרו ראינוהו שנרבע או שהמית, ואינו נסקל על פיהם. ואי הוּו שנים עדים כשרים מעידים בדבר, הוּו השור בסקילה, ואפילו בהנאה מיתסר: וטומטום ואנדרוגינוס. דספק זכר הם וקדשי, ספק נקבה ולא קדשי: אין לך מום גדול מזה. אנדרוגינוס קאי (דמקום) נקבות הוּו כמום, והוּו בכבור בעל מום, ונשחט במדינה ואסור בגיזה ועבודה: וחכמים אומרים אינו בכור. דבריה בפני עצמו הוא. ונגזז ונעבד. והלכה כחכמים: